

Βασικοί Κανόνες → Σημεία Στίξης

Η ορθή χρήση των σημείων στίξης είναι απαραίτητη για την πληρότητα και σαφήνεια του γραπτού μας λόγου.

Συχνά δεν δείχνουμε την απαραίτητη προσοχή στα κόμματα, στην άνω τελεία ή και στα εισαγωγικά με αποτέλεσμα να έχουμε παρερμηνείες των μηνυμάτων μας.

Τελεία

Βάζουμε:

1. Στο τέλος μιας φράσης που έχει ολοκληρωμένο νόημα.
2. Στις συντομογραφίες: κ.λπ. κ.ο.κ.
3. Σε πολυψήφιους αριθμούς (17.983). Αλλά **Προσοχή!** Στις χρονολογίες δεν βάζουμε τελεία (1987, 2016).
4. Για να χωριστεί η ώρα από τα λεπτά (09.15')

Πάντοτε ύστερα από τελεία αρχίζουμε με κεφαλαίο γράμμα.

Άνω τελεία

Σημειώνουμε:

1. Στο τέλος μιας φράσης που εξηγεί μια άλλη. π.χ. Δεν ήταν άνθρωπος ήταν θεριό ανήμερο.
2. Στο τέλος μιας φράσης που συμπληρώνει μια άλλη. π.χ. Περίμενε στην προκυμαία μπροστά στο πλοίο.
3. Όταν χωρίζει τα μέρη μιας περιόδου με αυτοτελές νόημα, τα οποία όμως έχουν στενό νοηματικό σύνδεσμο με τα προηγούμενα.

Πάντοτε ύστερα από άνω τελεία αρχίζουμε με μικρό γράμμα.

****Η άνω τελεία δεν χρησιμοποιείται συχνά σήμερα. Στη θέση της σημειώνεται το κόμμα ή η τελεία.***

Κόμμα

Σημειώνουμε:

Για να χωρίσουμε όρους, προτάσεις και γενικότερα στοιχεία στο λόγο που δεν συνδέονται μεταξύ τους. Με την χρήση του κόμματος δηλώνεται στον αναγνώστη ότι στο σημείο αυτό θα πρέπει να σταματήσει η ανάγνωση λιγότερο απ' ό,τι στην άνω τελεία. Πιο συγκεκριμένα:

1. **Ανάμεσα σε λέξεις και προτάσεις που έχουν την ίδια συντακτική λειτουργία και δε συνδέονται μεταξύ τους, π.χ.** *Ο Γιάννης πήρε μαζί του τα βιβλία, τα μολύβια, τα τετράδια και την τσάντα.*
2. **Στην κλητική πτώση-κλητική προσφώνηση, π.χ.** *Κατέβασες, Αλέξανδρε, τα πράγματα στο υπόγειο;*
3. **Στις δευτερεύουσες προτάσεις για να χωριστούν από τις κύριες, π.χ.** *Ο Γιώργος ενθουσιάστηκε, γιατί πήρε καλό βαθμό στην εργασία.* Δεν σημειώνεται κόμμα στις ειδικές, βουλευτικές, πλάγιες ερωτηματικές και ενδοιαστικές προτάσεις δευτερεύουσες προτάσεις, όταν έχουν θέση αντικειμένου ή υποκειμένου στο ρήμα της κύριας πρότασης, π.χ. *Λέει με σιγουριά ότι κλείδωσε την πόρτα φεύγοντας.* Επίσης δε σημειώνεται κόμμα πριν από τις περιοριστικές (ή προσδιοριστικές) αναφορικές προτάσεις, που εισάγονται συνήθως με το «που», καθώς και πριν από τις ελεύθερες αναφορικές προτάσεις που έχουν θέση υποκειμένου, αντικειμένου, κατηγορουμένου ή εκφράζουν κάποια επιρρηματική σχέση, π.χ. *Αυτά που έγιναν προχθές δεν θα ξαναγίνουν.* *Η Φλωρεντία άκουσε όσα της είπα.* Τέλος δε σημειώνεται κόμμα και πριν από τις τελικές προτάσεις, όταν το νόημά τους συνδέεται στενά με το νόημα της κύριας πρότασης, π.χ. *Φώναξε για να τον ακούσουν.*
4. **Στις παρενθετικές φράσεις, όταν έχουν τη θέση παράθεσης ή επεξήγησης, π.χ.** *Ο πρόεδρος μας, ο κ. Σαντόπουλος, επισκέφθηκε το μουσείο.*

Ερωτηματικό

Σημειώνουμε:

1. Στο τέλος μιας ερωτηματικής φράσης. Ευθεία ερώτηση --> Τι κάνεις;
2. Ανάμεσα σε παρένθεση για να δηλώσουμε: προβληματισμό, ειρωνεία, αμφισβήτηση. Ο κατάλληλος (;) άνθρωπος στην κατάλληλη θέση.

Πάντοτε ύστερα από ερωτηματικό αρχίζουμε με κεφαλαίο γράμμα.

Θαυμαστικό

Σημειώνουμε:

1. Μετά από επιφωνήματα ή φράσεις που εκφράζουν θαυμασμό, έκπληξη και έντονο ευχάριστο ή δυσάρεστο συναίσθημα. Αχ! 'Έγινε πολύ ωραία η αυλή. Τι καταιγίδα είναι αυτή!
2. Ανάμεσα σε παρένθεση για να δηλώσουμε: θαυμασμό ή έκπληξη για τα λεγόμενα ή γραφόμενα ενός τρίτου προσώπου. Ο υπουργός Οικονομικών υποσχέθηκε στους πολίτες παραγραφή όλων των δανείων (!).

Πάντοτε ύστερα από θαυμαστικό αρχίζουμε με κεφαλαίο γράμμα.

Δεν είναι σωστό να βάζουμε πολλά θαυμαστικά ή ερωτηματικά στη σειρά.

Προσοχή! Ύστερα από θαυμαστικό ή ερωτηματικό αρχίζουμε με κεφαλαίο γράμμα, εκτός αν η φράση συνεχίζεται, π.χ. Τι κρίμα! Η Στέλλα έφυγε. ΑΛΛΑ Πού πήγες; με ρώτησε με αυστηρό ύφος.

Διπλή Τελεία

Σημειώνουμε:

1. Μπροστά από ένα παράθεμα που περιέχει τα λόγια που περιέχει τα λόγια κάποιου όπως ακριβώς τα είπε. Σε αυτή την περίπτωση το παράθεμα κλείνεται σε εισαγωγικά, π.χ. «Μπήκε ξαφνικά στην αίθουσα και φώναξε: « Θα πάμε εκδρομή».
2. Μπροστά από όρους που απαριθμούνται ή επεξηγούν τα προηγούμενα ή είναι αποτέλεσμα των προηγούμενων, π.χ. Οι ήπειροι είναι πέντε: Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Αμερική και Ωκεανία.
3. Στο τέλος μιας φράσης που προαναγγέλει γνωμικό, απόφθεγμα ή παροιμία, π.χ. Οι αρχαίοι Έλληνες έλεγαν: ουκ εν τω πολλω το ευ.

Προσοχή!

Όταν οι δύο τελείες έχουν τη θέση τελείας, η ακόλουθη λέξη αρχίζει με κεφαλαίο: Μεταφέρω αυτούσια τα λόγια του Νίκου Καζαντζάκη: «Δεν ελπίζω τίποτα, δεν φοβάμαι τίποτα, είμαι λεύτερος».

Παρένθεση

Σημειώνουμε:

1. Για να απομονώσουμε λέξη ή φράση ολόκληρη που επεξηγεί ή συμπληρώνει τα λεγόμενα, αλλά και που μπορεί να παραλειφθεί: π.χ. Οι θεωρητικές επιστήμες (Θεολογία, Φιλοσοφία, Νομική κ.ά.) αντιδιαστέλλονται προς τις θετικές.
2. Για να περικλείσουμε συχνά παραπομπές: π.χ. Μουσικήν ποίει και εργάζου, είπε ο Σωκράτης (Πλάτ., Φαίδ. 60e).

Αποσιωπητικά

Σημειώνουμε:

1. Για να δηλωθεί παράλειψη λόγου είτε γιατί μπορεί να εννοηθεί εύκολα από τον αναγνώστη είτε γιατί ο γράφων βρίσκεται σε αμηχανία, π.χ. Πάντοτε η μητέρα μου έλεγε την παροιμία: όπου ακούς πολλά κεράσια...
2. Μέσα σε αγκύλες [...], όταν παραλείπεται μέρος πολύ ή λίγο, ενός κειμένου άλλου συγγραφέα ή πηγής που παρατίθεται σε εισαγωγικά. Οι τελείες που σημειώνουμε είναι ΠΑΝΤΑ τρεις.

Παύλα

Σημειώνουμε:

1. Στο διάλογο για να φανεί η αλλαγή προσώπου, π.χ. - Μην φύγεις από τώρα. -Θα φύγω γιατί βιάζομαι.
2. Για να τονίσουμε την αντίθεση των προηγούμενων με τα ακόλουθα (κυρίως στη λογοτεχνία).
3. Διπλή παύλα για να δηλώσουμε ότι η λέξη ή η φράση που βρίσκεται ανάμεσα στις παύλες έχει παρενθετικό νόημα και πρέπει να διαβαστεί σε χαμηλότερο τόνο, π.χ. Ο μαύρος χρυσός - το πετρέλαιο- ακριβαίνει συνεχώς.

Εισαγωγικά

Σημειώνουμε:

1. Στην αρχή και στο τέλος ενός παραθέματος, στο οποίο περιέχονται τα λόγια κάποιου, όπως ακριβώς τα διατύπωσε, π.χ. Η γυναίκα του τού είπε αποφασιστικά: «Μάζεψε τα πράγματά σου αμέσως».
2. Σε ειδικούς όρους και επωνυμίες, π.χ. Το αεροδρόμιο «Νίκος Καζαντζάκης» βρίσκεται στο Ηράκλειο της Κρήτης.
3. Σε ειδική ή μεταφορική χρήση ορισμένων λέξεων ή φράσεων, π.χ. Ο εκπρόσωπος του κόμματος έδειχνε «ήσυχος» στις διαφαινόμενες απόκαλύψεις για σκάνδαλα.

Αγκύλη

Σημειώνουμε:

1. Όταν χρειάζεται να χρησιμοποιηθεί δεύτερη παρένθεση σε παρένθετο κείμενο, π.χ. [βλέπε κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3456/91]